

MWAKA WA PILI

KITABU

NYARAKA II

Barua kwa kanisa

CHUO CHA BIBLIA NA UKOMBOZI MOSHI.

Mkoa wa Moshi ,Kilimanjaro ,Tanzania

CHUO CHA BIBLIA NA UKOMBOZI.

Portland, Maine, USA

Utangulizi kwa Nyaraka

Nyaraka 2 ni uchunguzi wa Wathesalonike 1 & 2, Timotheo 1 & 2, Tito & Philimon.

Wathesalonike 1&11 ni vya KIMAFUNDISHO na hasahasa vyahusika na kurudi kwa Yesu mara ya pili

Timotheo 1 & 11 na Tito ni za KICHUNGAJI na zenye mashauri ya kimatendo kwa ajili ya wachungaji vijana.

Philimon ni ya KIBINAFSI na maombi kwa ajili ya msamaha na huruma juu ya mtumwa mkimbizi.

Tarehe hata hivyo ni ngumu kufunga pointi wakati wa kujifunza vitu vya zamani,lakini ufuatao ni msitari wa wakati kuhusu Paulo na nyaraka zake.

Paulo alizaliwa mwaka wa 6 B C

Kuongoka kwa Paulo ni 33 A.D

Wagalatia kimeandikwa mwaka 48 A.D

1 Wathesalonike & 11 vimeandikwa mwaka 51 A.D

1 Wakor kimeandikwa mwaka 54-55 A.D

Warumi na Wakorinto wa pili vimeandikwa mwaka 55-57 A.D

Waefeso,Wakolosai,&Filimoni 61 A.D

Filimoni na 1Timoteo A.D. 62

Tito 63 A.D

11 TimotheoA 64-67 A.D 2 Kifo cha Paulo,Kifo cha Petro (67 AD)

kifo cha Nero A.D 68

Kati ya A.D. 51-64 ni miaka kuhusu somo letu la nyaraka 11 . Roma ilikuwa mtawala mkuu wa dunia hata inchi ya Wayahudi ilikuwa chini ya utawala wa kirumi.

Mnamo A.D. 51, Paulo alianza safari yake ya pili ya kimeshenari.

Mnamo A.D. 52, Tomaso kwakusaidia anatua Kodungallur, India kuhubiri injili. Paulo anahubiri kuhusu MUNGU ASIYE JULIKANA kwenye kilima cha Athene.

Mnamo A.D. 53, Paulo anaanza safari yake ya pili ya umishenari.Kilaudio mtawala amukubali Nero kuwa mrithi wake.

Mnamo A.D. 54, Mtawala Kilaudio alinyweshwa sumu ya uyoga na akarithiwa na Nero akiwa na umri wa miaka 16. Nero alikuwa mjukuu mkubwa wa Kaisari Augusto na alishirikisha ushawishi mnamo A.D. 68. Apolo aligeuka kuwa mkristo huko Efeso.

Mnamo A.D. 56, vita ikagawanya kati ya Roma na Parthia.

Mnamo A.D. 58, Ming-Ti, mtawala mpya wa China, anatambulisha Ubudha katika China na kutoa sadaka kwa wanafalisafa walioagizwa katika shule zote za serikali.

Mnamo A.D. 60, Paulo alihusishwa na kazi ya baharia huko Malta. Warumi walijenga "daraja la kwanza huko London."

Mnamo A.D. 61, Marko alifungwa kisheria baada ya kuwa amehubiri huko Misri. Kijana msingi wa nguzo, Mwandishi wa kirumi na mtawala mwadilifu, akazaliwa.

Mnamo A.D. 62, Nero anaonekana kwa hatua kali anageuka kwenye wazimu na utawala wake ukawa na uchafu wa kiwango cha juu toka ndani hadi inje. Tetemeko kubwa la nchi lika haribu miji katika Campania (Pompe2).

Mnamo A.D. 64, July 18 moto mkubwa wa Waroma uliteketeza kwa siku 4 ?Â«na wakristo walilaumiwa. Mateso ya wakristo wakwanza yakaanza chini ya Nero. Petro alikuwa miongoni mwa waliofungwa, lakini yawezekana haikuwa mpaka AD 67. I Petro kiliandikwa mnamo A.D. 64.

Utangulizi kwa 1 Wathesalonike

I. Mwandishi

Tunaona kutoka I Wathesalonike 1:1 na 2:18 kwamba mwandishi alikuwa Paulo Mtume. Hii barua yamkini iliandikwa mnamo A.D. 51 kutoka Korinto kipindi cha mwaka moja na nusu wa Paulo kuhudumia pale. Tunaona pia kutoka msitari wa kwanza kwamba Silivano (Sila) na (Timotheo) walikuwa pamoja na Paulo wakati wakuandika hii barua. Hii inafanana na kitabu cha Matendo kwa sababu tunaona kwamba Sila alikuwa pamoja na Paulo katika safari ya kimishenari (Matendo 15:22, 40; 16:19, 25, 27; 17:4, 10) kama kawaida Timotheo alikuwa sehemu yake (Matendo 17:14-15; 18:4).

I Wathesalonike ni moja ya nyaraka alizoandika Paulo. Sio mambo yote yaligunduliwa kikiolojia katika eneo la Wathesalonike kwasababu ya mji wa kisasa ambao ulikwa kilele chake. Mnamo 1962, kituo kidogo cha bas kilibolewa na wakati eneo lilikuwa limechimbwa 1st au 2nd karne ya pili A.D. baraza lilikuwa limewekwa wazi. Miongoni mwa vitu vingine, ni maneno yaliyo andikwa kwenye mnara wa ukumbusho (30 B.C. hadi A.D. 143) ilipatikana kwenye lango la Vardar kutengeneza neno "wana siasa," neno Luka lilitumika katika kurejea maofisaa wa jiji mbele yake yule ambaye Jasoni aliletawa na kundi la watu wenye ghasia (Matendo 17:6).

Paulo alitembelea Thessalonike kwa wiki tatu baada ya kuondoka Filipi. Alihubiri katika sinagogi na kufunua maandiko ya husuyo kwamba Yesu alikuwa ni Kristo. Kulikuwa na mafanikio mchanganyiko kule Thessalonika kwa ajili ya Paulo lakini upinzani baadaye ulileta hekima ya kuondoka. Paulo alitembelea Berea, Athene na kisha Korinto pale alipo andika hii barua.

II. Kusudi la kuandika

Paulo aliwaandikia Wathessalonike kuwahamasisha, kuwakumbusha, na kuwafariji.

kuwasihi—2:3; 4:1; 5:14

Kuwakumbusha—1:3; 2:9

Kufariji—1:2; 3:7; 4:9, 18; 5:2, 11, 27

III. Dhamira

Dhamira ya I Wathessalonike ni kuja kwa Kristo mara ya pili (1:3, 10; 2:19; 3:13; 4:13-18; 5:1-11, 23).

IV. Dondoo

Kuna sura tano katika barua ya kwanza kwa Wathesalonike ambazo zimegawanyika katika sehemu mbili :

I. Mahusiano binafsi kwa Wathesalonike (sura ya 1-3)

II. Maelekezo ya kivitendo katika mafundisho na maisha (sura 4-5)

Mahusiano binafsi kwa Wathesalonike (1:1-3:13)

I. Neema na amani toka kwa Mungu ziwe kwao (1:1)

Neema iwe nanyi, na amani itokayo kwa Mungu Baba yetu, na Bwana Yesu Kristo

Paulo alikuwa akiandika kwa uvuvio wa Mungu. Alipokea hekima zaidi na ufunuo kwa sababu alikuwa mtiifu kwa Mungu kutoa kile ambacho tayari alikipokea.

Tunaona kutoka Mndo 17:1-3 kwamba wakati Paulo alipotembelea Thesalonike mara kwanza alihojiana nao kutoka kwenye maandiko, kufungua na kudai kwamba Yesu alikuwa ni Kristo.

Paulo alianzisha hili kanisa kwa njia ya upinzani mwingi na mateso na sasa akalazimika kuwaandikia.

II. Shukurani kwa ajili yao (1:2-10)

A. Paulo alikuwa na shukurani kwa sababu ya maadili yao ya kikristo

Walikuwa kazi ya imani (1:3). Imani ilionyeswa kwa kuhukumiwa, kuhubiri na kuiishia (Injili) kweli yenyewe na kwa matumaini, imani, na uaminifu vilionyeshwa katika maisha yao ya kila siku. Kuwa na kazi ya imani tunahitaji kuhukumu kwa haki na kwa maandiko, hubiri kwamba Yesu kristo ni Bwana na Mwokozi, ishi kitakatifu kulingana na maandiko.

Walikuwa na kazi ya upendo (1:3). Upendo ulidhihirishwa kwao toka Mungu, na kisha kwa wengine.

Walikuwa na uvumilivu wa matumaini (1:3). Tumaini liliandaliwa kwa kubakia ukijitenga na ulimwengu katika Mungu Baba na katika Bwana Kristo kwa kupitia kila dhoruba.

B. Paulo alikuwa na shukurani kwa sababu ya uchanguzi wao wa kiungu (1:4-7)

1. Tumaini la uchaguzi wao (1:4,5)

2. Ushahidi wa tumaini (1:5)

Ushahidi wa tumaini ni nguvu za Roho Mtakatifu.

3. Sababu ya tumaini (1:6)

Hii ilikuwa kwa sababu walipokea Neno (1:6; 2:13) na walipokea Roho Mtakatifu (1:6).

4. matokeo ya tumaini 1:7-9

Kwasababu ya tumaini hili, walipata kuwa mifano (1:7) na waligeuka toka sanamu kwenda kumtumikia aliye hai na Mungu wa kweli (1:9).

III. Ufunuo wa Yesu (1:10)

Nilazima tumsubiri yeye mwenyewe ajifunue. Lazima tuwe na ufunuo kwamba Yesu ni mwana wa Baba atokaye mbinguni, lazima tuwe na ufunuo wa ufufuo wake, na lazima tuwe na ufunuo kwamba yeye ni mkombozi wetu kutoka ghadhabu ijayo.

IV. Huduma ya Paulo miongoni mwao (2:1-20)

A. Hali za huduma (2:1, 2)

B. Kiwango cha huduma (2:3-12)

Hapa tuna maandishi ya habari za huduma ya Paulo miongoni mwa wathesalonike. Ilikuwa" sio ulaghai, wala unajisi, wala sio katika hila (2:3). Yeye aliitangaza Injili, kuamini kwamba Mungu angejaribu mioyo yao (2:4). Mungu ni shahidi kwamba hata hakutumia maneno ya kujipendekeza wala hakuvaa kifuniko cha tamaa (2:5). Yeye hakujisifu wala kutafuta utukufu (2:6). Kama mtume, angetumia mamlaka yake kuwalemea, lakini hakufanya hivyo (2:6-12).

C. Kumbukumbu ya huduma (2:13-17)

1. Watenda kazi wanaongoza (2:13)

2. Waongofu walipokea neno la Mungu (2:13-17)

V. Uhusiano wa watenda kazi na waongofu

A. Kama mlezi (2:7)

B. Kama Baba (2:11)

C. Kama mtume wa Kristo (2:6)

VI. Ufuasi wa waongofu na ushirika kwenye mateso (2:14)

VII. Watesaji (2:14-16)

VIII. Uhusiano tangu mafarakano (2:17-20)

IX. Timotheo alitumwa kuwahudumia (3:1-13)

Paulo alikuwa anapanga kumtuma Timotheo kwao ili kuwaimarisha na kuwafariji kuhusu imani yao (3:2). Wangehitaji kuimarishwa kwasababu kulikuwa na mateso mengi (3:3), dhiki (3:4), na majaribu (3:5) ambayo yange wajia.

X. nia ya Paulo (3:5)

Kushinda nafsi kwa ajili ya Kristo kwa muda mrefu, ili kazi yake isijekuwa bure

XI. Taarifa ya Timotheo (3:6)

XII. jibu la Paulo kwenye hiyo taarifa

- A. Lilileta faraja (3:7)
- B. Liliamsha shukurani (3:9)
- C. Liliongoza maombi (3:10)

XIII. Mambo yaliyomo katika maombi

- a. shukuruni (3:9)
- b. Kwamba Mungu angefanya njia ilikuwaona (3:10, 11)
- c. Ukamilifu ambao ulikuwa umepungua katika imani yao (3:10)
- d. Kwamba waweze kukua katika upendo (3:12)
- e. Mioyo yao ingeweza kuthibitishwa (3:13)
- f. Pasipo lawama katika utakatifu (3:13)

Maelekezo ya kimatendo katika mafundisho na maisha (4:1-5:28)

- I. Wosia kuhusu mwenendo wa mkristo (4:1-12)
- II. mafundisho kuhusu kulala katika Yesu na kufa katika Kristo (4:14 4:16)
- III. Jinsi ya kuja kwa Kristo (4:14-5:4)
- IV. Maelakezo kuhusu kujiandaa kwa ajili yake (5:1-10)

Tofauti kati ya:

3:3, 4	5:09	5:09
appointed to afflictions	appointed to wrath	appointed salvation
Not a judgment of God for sin, but a fire of purging to purify our character and strengthen our faith	God's ultimate choice for the unrepentant who have chosen to reject Christ's provision	A great call given by Christ to "come unto Me" and answered by the individual through faith

- V. Kufariji na kuadilisha (5:11)
- VI. Maonyo ya kanisa (5:12-28)
- VII. Heshima kwa ajili ya viongozi wa kikristo (5:12-13)
- VIII. Kuchukuliana (5:14-15)
- IX. Siku zote uwe mtu wa shukuru (5:16-18)
- X. Siku zote uwe mtu wa kupambanua (5:19-22)

XI. Jikabidhi mwenyewe kwa Mungu ambaye ni mwaminifu (5:23-24)

XII. Jikabidhi mwenyewe kwenye maombi kwa ajili ya huduma (5:25)

XIII. Jikabidhi mwenyewe kwa wengine kuwatii na kuwa heshimu (5:26)

XIV. Jikabidhi mwenyewe kwenye Neno (5:27)

XV. Jikabidhi mwenyewe kwenye neema yake (5:28)

I Wathesalonike Maswali

1. Kanisa la kweli liko wapi katika Thesalonike? 1:1
2. Elezea kwa njia tatu matendo mema yaliyo onyeshwa kwao 1:3.
3. Ni maandiko gani yalitumika kuonyesha kwamba waliishi vema na wenye kukubalika kwa Yesu?
4. Ni nini iliokuwa matokeo ya Neno kuja katika nguvu na katika Roho Mtakatifu?
5. Ni maandiko gani yalitumika kuelezea hali gani ziliwapelekea kulipokea Neno? 1:6 na 2:2
6. Ni nini iliokua msimamo wao katika hali hizo? 1:6 na 2:13,14
7. Ni nini iliokuwa mfano wao? 1:7-9
8. Ni nini ilikuwa msimamo wa Wayahudi kwa ujumla? 2:14-16
9. katika 2:6 kichwa habari cha Paulo kilikuwa nini?
10. Toa maandiko mawili kutoka 2:7 na 2:11 ambayo yanaelezea jinsi paulo alivyo wagusa watu.
11. Toa neno kuonyesha kile Mungu hufanya kwa ajili ya mwanadamu.
12. Toa maneno mawili kuonyesha kile mtu hufanya kwa mtu.
13. Nyongeza 1: Kuanzia kwenye 5:14-23 orodhesha vitu 10 tunavyo paswa kuvifanya. (Majibu yasiyo hesabika. i.e., kama ni vitu 8 tu vilivyo orodheshwa basi nyongeza haitatolewa.)
14. Nyoeza 2: Orodhesha makala tano za Bwana kama zinavyo patikana katika 1 Wathesalonike.(jibu kadiri uwezavyo.)

Utangulizi kwa 2 Wathesalonike

Mwandishi

Mwandishi wa Wathesalonike ni Paulo [1:1; 3:17].

Barua hii ya pili ilikuwa imeandikwa miezi michache baada ya ile ya kwanza, wakati Paulo alipokuwa bado yuko Korinto. Baadhi ya watu walikuwa na kutokumuelewa Paulo na waliishia kwamba kuja kwa Yesu kulikuwa karibu sana kiasi kwamba walishindwa kuishi kwa taswira maalumu. Paulo alijaribu kusahihisha mtazamo huu.

Paulo anawakumbusha kile alichowafundisha kwa mara ya kwanza. Anawaonyesha ishara na hali zitakazo tokea wakati wa kurudi kwake Bwana. Uhalifu utaongezeka. Kwasababu hiyo walionywa kuukomboa wakati, kuwajibika katika majukumu yao, na kwa wakati huo huo wawe tayari kwa kurudi kwake Bwana. Wavivu na wategaji walikemewa kwa ukali

Kusudi la kuandika

Kusudi la Paulo kuandika hii barua ya pili kwa Wathesalonike ilikuwa kutuma maandishi ya shukurani zake kwa Mungu kwa ajili ya imani yao na uzoefu, kuwatia moyo kuendelea mbele [1:3-12; 2:13-17], kuwapa maelekezo kuhusu kurudi kwake Bwana [2:1-12], na kuwashawishi watu warudi kufanya kazi ambazo ziliwa fanya miili yao kushughulika kwa ajili ya mambo ya watu wengine [3:11,12].

Dhamira

Dhamira ni kurudi kwa Kristo mara ya pili [1:7,10; 2:1-3, 8; 3:5].

Mhitasari

Kuna sura tatu, ambazo kila moja inashughulika na somo la maneno ya akili:

Sura 1–Na jina la Bwana Yesu Kristo litukuzwe.

Sura 2–Maagizo kuhusiana na siku ya Bwana.

Sura 3–Vishawishi kuhusiana na mwenendo maalumu.

Huu ni Ukweli kuhusu ujio wa pili wa Yesu

Jina la Bwana Yesu Kristo Litukuzwe [Sura 1]

A. Shukrani

"Kanisa...katika Mungu Baba yetu na Bwana Yesu Kristo." 1:1

"Neema... na amani" zilirithiwa kwa waamini. 1:2

Mitume wanamshukuru Mungu kwa ajili ya ndugu zao. 1:3

Paulo alikuwa na shukurani kwa sababu:

Imani yao ilikuwa na kuendelea Upendo wao ulizidi kuongezeka Uvumilivu wao unadumu [1:4]
Walikuwa wanaendelea katika wito wao [1:11; 2:14] Walikuwa na jambo sahihi la tumaini lao [1:5]

"Ufalme wa Mungu, kwa ajili ya kile mnachoteseka."Walikuwa na uvumilivu kwa hiyo waliweza kutumaini. Unapo poteza uvumilivu wako unapoteza tumaini lako, ushuhuda wako na ujasiri wako. Uwe imara na ujasiri mwema [Yosh. 1:6; Waefes. 6:10; 2 Wathes. 2:16].

B. Faraja

Walihitaji faraja katikati ya mateso makali. 1:4-7

Hukumu ijayo 1:8-10

Maombi ya mtume 1:11,12

"Kwamba jina la Bwana Yesu Kristo liweze kutukuzwa"

Maelezo Kuhusu Siku ya Bwana[Sura 2]

A. Maonyo dhidi ya udanganyifu [2:1-4]

B. Kumbusho [2:5]

C. Ufunuo [2:6] "sasa mnajua"

D. Kuzuia msukumo dhidi ya uovu pamoja na kushikilia ufunuo kamili wa siri ya uovu kwamba tayari inafanya kazi. [2:6-9]

E. Kuendelea kwa dhambi

2:10 udanganyifu 2:11 madanganyo 2:12 adhabu ya milele

F. Utofauti wa kupendeza [2:13-15]

Walikuwa wamechaguliwa kwa wokovu [2:13]. Hili ni tendo la Mungu,sio la mwanadamu. Ilikuwa ni kwa njia ya utakaso wa Roho na imani ya kweli inayopatikana kwa utukufu wa Bwana wetu Yesu Kristo. Kwahiyo walipokea wokovu, walianzisha "kusimama wakiwa wamejifunga" [2:15].

G. Kuomba kwa ajili ya ndugu [2:16-17]

Wosia kuhusu tabia maalumu.[Sura 3]

A. Ombi kwa ajili ya maombi kwamba neno la Bwana liweze kufunguliwa na kutukuzwa [3:1]

B. Kwamba mitume waweze kuokolewa kutoka mambo yasiyo ya maantiki na watu waovu. [3:2]

C. Kwamba waamini waweze kuimarishwa na kulindwa. [3:3]

D. Maneno ya kukumbusha ya ujasiri [3:4]

E. Mwelekeo wa moyo [3:5]]

Mioyo yetu inahitaji kuelekezwa kwasababu inaudanganyifu. Ni faida kuwa na mioyo yetu ilioelekezwa "kwenye upendo wa Mungu" na waweze kufanywa washirika wa uvumilivu wa Kristo. Kiongozi wa mioyo yetu ni Bwana, Maana yeye anajua kilichomo ndani ya mtu [Yohn 2:25] na anazungumza na moyo [Ruth 2:13]. Bwana huelekeza mioyo yetu ikiwa tu watiifu [3:4, 5; 2:17].

F. Njia ya kujitoa kutoka ndugu ambao tuko nao lakini hawaenendi kwa utaratibu. [3:6-11, 14-15]

G. Baadhi ya mawazo kwamba kuja kwa Bwana kumekaribia sana kiasi kwamba waliacha kufanya kazi na kuwa na mambo yanayo sumbua, pasipo utaratibu na kukatamaa ya maishi doing. [3:11-13]

H. maombi ya mwisho ya Paulo 3:16-18

Utangulizi kwa 1 Timotheo

Mwandishi

Paulo aliandika hii [1:1] na ilikuwa ni moja ya nyaraka tatu za kibinafisi za Paulo.

Paulo aliandika nyaraka tisa kwa makanisa, lakini I & II Timotheo, Tito, na Filimoni zilikuwa za kibinafisi. Paulo aliandika barua mbili kwa Timotheo katika Efeso. Paulo aliandika hii barua mnamo A.D. 62 kufuata kufungwa kwake ara ya kwanza huko Rumi.

Kusudi la kuandika

Sababu ya Paulo kuandika hii barua ilikuwa ni kumuelekeza Timotheo kama mwinjilist kijana [II Tim. 4:5] na mwangalizi wa wachungaji,maasikofu na mashemasi [1:2; 1:18; 6:20; Mndo 16:1-3; 18:5; 19:22; 20:4].

Dhamira

Dhamira ni mafundisho ya tahadhari na agizo maalumu kwa Kanisa [I Tim. 1:10; 6:3]. Kanisa ni nuru ya kati ambayo dunia inaiangalia na chombo ambacho kinawezesha kutangaza ukweli kuhusu Yesu kama Bwana,na uchaji wa Mungu unaokabiliana na mafundisho ya uwongo kwa sauti kali,mafundisho ya afya [6:3].

Misitari ya ufunguo ni 3:15 na 4:16.

Dondoo kwa 1 Timotheo

Sura 6

Mafundisho ya tahadhari katika Kanisa 1:1-20

Ibada ya kweli katika Kanisa 2:1-3:16

Mhudumu mwema katika Kanisa 4:1-16

Nidhamu maalumu katika Kanisa 5:1-6:21

Kutoka Biblia ilioeleza zaidi kwa kuwekwa wazi

"Timotheo wa kwanza na wa pili na Tito kwa kawaida hutambulika kama barua za kichungaji zilizo andikwa na Paulo. Zilikuwa zimeandikwa labda baada ya au (wakati mwingine mnamo A.D. 63-65) kifungo cha mara ya kwanza cha Paulo huko Rumi iliandikwa kwenye sura ya mwisho ya kitabu cha matendo [Mndo 28].

Tangu hapo Vitabu vya Agano jipya havitoi hesabu ya kuenea kwa ukristo baada ya tarehe hii, rejea katika barua hizi za kichungaji zinatoa msingi kwa ajili ya miondoko ya kuburuzwa ya Paulo. Yawezekana aliachiwa huru mnamo A.D. 60 au 61 na kuyatembelea makanisa ya Asia. Safari ya kwenda Makedonia, Paulo alimwacha Timotheo huko Efeso [I Tim. 1:3]. Paulo alikwenda Kirete, hapo ndipo alipohudumu wakati akiwa huko, na kisha akawaacha waamini chini ya uongozi wa Tito [Tit. 1:5] wakati huo huo akandelea kwenda Dalmatia.

Barua ya kwanza kwa Timotheo huko Efeso na barua kwa Tito katika Kirete zilikuwa zinaandikwa na Paulo akiwa safarini, inawezekana akiwa Makedonia. Kwa kifupi baada ya barua hii nilazima alikuwa amekatwa na kupelekwa Rumi kama mfungwa, huko ndiko aliko andika barua ya pili kwa Timotheo.

Timotheo alizaliwa Lystra na Baba yake alikuwa Mgriki na mama yake alikuwa myahudi [aliye mfundisha maandiko matakatifu tangu utoto]. Paulo alikuja Lystra katika safari yake ya pili ya umishenari [Mndo 16:1-3], yeye alimwandikisha Timotheo, ambayo alihusishwa na Paulo mpaka mwisho wa huduma yake. Timotheo mwenyewe mwishowe alifungwa lakini baadaye aliachiliwa [Waebr. 13:23].

Barua ya kwanza kwa Timotheo ni mtindo wa uongofu na yakibinafsi sana. Paulo anamwagiza timotheo kuhusu sifa njema na kazi za watenda kazi mbalimbali wa Kanisa. Vile vile anatoa mwongozo kwa Timotheo katika majukumu yake binafsi, kumfanya mwenye hisia na bidii na mwenye kuwajibika kama mtu wa Mungu" [6:1]."

Maelekezo Muhimu kwa Kanisa

Mafundisho yenye hadhari katika Kanisa [Surah 1]

A. Utangulizi [1:1-2]

B. Baadhi ya Majukumu [1:3-11]

Hatua kwa hatua Paulo anampa Timotheo wajibu na kwakufanya hivyo anakabidhi na kutuagiza sisi.

Paul amri Timothy kusambaza ujumbe.

1. Usifundishe mafundisho mengine [1:3]

2. Kuadilisha kiungu ambayo ni katika imani [1:4]

3. Mwisho wa sheria [1:5]

wema wa moyo safi-Dhamiri njema-Imani halisi

4. Sheria ni nzuri ikiwa mtu anaitumia kwa kuitii [1:8]

5. Sheria imetengezwa kwa ajili ya uhalifu... kinyume cha mafundisho ya hadhari. [1:9-10]

6. Weka katika tumaini pamoja na Injili ya Utukufu. [1:11]

C. Uadilifu [1:2, 12]

Neema, huruma, na amani

D. Kupatikana kwa imani [1:12-17]

E. Kukabidhiwa wajibu [1:18]

1. "Vita vita vizuri"

2. "Shikilia imani"

3. "Dhamiri njema"

F. Onyo [1:19]

"Alifanywa baharia"

G. "Wajifunze kutokumtukana Mngu" [1:20]

Ibada ya kweli katika Kanisa [Surah 2 na Surah 3]

A. Maombi [2:1-8]

B. Tabia [2:9; 3:13]

C. Wanawake [2:9-15]

D. Wanaume [3:1-13]

E. Agizo la pili [3:15]

"Wajue kuenenda iwapasavyo katika Nyumbani mwa Mungu"

Mhudumu mwema katika Kanisa [Surah 4

- A. Maonyo juu ya uasi [4:1-5]
- B. Maelekezo kwa ajili ya mhudumu [4:6-16]
- C. Usidharau karama [4:14]
- D. Jitunze nafsi yako na mafundisho yako. [4:16]

Nidhamu maalum kanisa [Surah 5 and Surah 6]

- A. Agizo la nne [5:21]

Hifadhi mambo haya bila kuacha hata moja."

- B. Agizo la tano [6:20]

"Tunza kile ulichoshirikishwa katika tumaini lako."

Utangulizi kwa 2 Timotheo

Mwandishi

Kama ilivyo kwa I Timotheo, hii barua pia iliandikwa na Paulo [1:1].

Kusudi la kuandika

Timotheo alikuwa tayari ameagizwa kulinda kile kilicho kabadhiwa kwake [I Tim. 4:11-16; 6:20], na sasa Paulo aliandika hii barua kumtia Timotheo moyo kusimama katika vitu ambavyo tayari alimfundisha na kumpa uongozi imara wa kikiristo [1:6-7; 2:1; 3:10-17; 4:1-5]. Paulo alimshauri kupigana vita vya kiroho dhidi ya uovu kwa njia ya nguvu za Roho mtakatifu [1:7].

Dhamira

Dhamira ni uaminifu kwa Bwana na ukweli katika mtazamo wa mateso na kushawishi na ukanaji [1:8, 12, 16; 2:15].

Utangulizil [Biblia iliofapanuliwa]:

Paulo tena alikuwa amefungwa katika Roma [A.D. 66-67] chini ya Nero kwa wakati huo aliandika hii barua. Baada ya kuandika barua yake ya kwanza kwa Timotheo, labda kutoka Macedonia, inaonekana labda kwamba Paulo alikuwa amekamatwa ya wezekana Troa au Nikapoli [Tit. 3:12] na kurudi gereza ni Roma.

Katika hii barua Paulo anaonekana kuhisi kwamba furusa zake kwa ajili ya kuhubiri injili zinaenda kukoma [4:6-8]. Yeye ni mpweke, na anamtaka sana Timotheo kujiunga naye [4:9, 21]. Anajaribu kumtia moyo na kumuimrisha Timotheo kwa ajili ya kazi kuu aliomkabidhi. Paulo anakwenda mbio kumuona Tena, kumuomba kuleta vitabu na karatasi za ngozi alizoziacha Troa. Paulo vilevile anamonya Timotheo dhidi ya watu ambao wanamuudhi katika huduma yake. Kumtaka Timotheo kudumisha mafundisho ya tahadhari, Paulo anaelezea ujasiri wake binafsi na imani katika Kristo.

Dondoo

Kuna sura nne katika waraka huu, ambazo zimegawanyika katika sehemu tano zote zina shughulika na uaminifu:

Uaminifu wa Paulo [1:1-4]

Uaminifu wa Timotheo [1:5]

Uaminifu wa watumishi [1:6-18]

Uaminifu kwa ajili kumtumikia Bwana (2:1-3:17)

Uaminifu katika washirika wahakika wa kanisa (4:1-22)

Wakristo ni Uaminifu

Uaminifu wa Paulo [1:1-4]

A. Alikuwa mwaminifu katika kuhubiri,kuhudumu,na kufundisha [1:1, 11]

Paulo alikuwa ameenda karibu ulimwengu wote kuhubiri injili ya uzima kwa kila kiumbe aliweza katika safari tatu za kimishenari zilizo gawanyika. Alikuwa tayari amesha simama mbele ya kaisari na alikombolewa [II Tim. 4:16-18; 4:6-8]. Haijalishi kuhusiana na kazi mbovu,Mungu atanihifadhi katika ufalme wake, [4:18].

B. Alikuwa mwaminifu katika kuomba [1:3, 6]

C. Alikuwa mwaminifu katika kutumika [1:3]

D. Alikuwa mwaminifu katika shauku [1:4]

Uaminifu wa Timotheo [1:5]

A. Siku zake za mwanzo za imani [1:5]

B. Alikuwa kipenzi kwa mama yake kwasababu ya imani yake na hiari ya kujifunza [3:14; 1:2]

C. Paulo siku zote alimkumbuka Timotheo [1:3, 5]

D. Alionewa shauku na paulo [1:4, 4:9, 13, 21]

Uaminifu wa watumishi [1:6-18]

Watumishi lazima wawe waaminifu katika chuki ya mateso yote watakayoteseka.

A. Washa tena mwako wa moto [1:6]

B. Kuteketeza na kuangaza kwa nguvu ya kiwango cha juu

C. Waraka ulio hai

D. Kama kuangaza

E. Moto wenye kuwaka

F. Mungu ametupa Roho wake [1:7]

G. Roho wa imani [II Cor. 4:13]

H. Roho wa nguvu

I. Roho wa upendo

J. Roho wa akili timamu

K. Chukua sehemu ya mateso [1:8]

L. Sababu ya mateso ya nayositahili kwa ajili ya [1:12]

- M. Rafiki anaye sitahili kushiriki pamoja [1:16; 2:8-12]
- N. Mateso ya injili kulingana na nguvu ya Mungu [1:8; 3:5, 11, 12]
- O. Vumilia mateso [4:5, 10-18; 2:3]

Uaminifu katika utumishi kwa ajili ya Bwana [2:1-3:17]

- A. Uwe imara katika neema ambayo iko katika Kristo Yesu [2:1]
- B. Shirikisha ukweli kwa watu waaminifu ambao wata weza kuwafundisha wengine vilevile [2:2]
- C. Kama asikari mwema [2:3]
- D. Kama mkimbiaji katika shindano la mbio [2:5]
- E. Kama mkulima [2:6]
- F. Sio mtenda maovu bali dhiki ya mateso kama mtenda maovu [2:9]
- G. Kama mtenda kazi [2:15]
- H. Chombo chenye heshima [2:21]
- I. Wito kwa Bwana wa moyo wetu safi Kama mtumishi mpole [2:22]
- J. Chanzo cha ushindi katika wakati wa hatari kubwa [3:1-17]

Uaminifu kwa washirika wa hakika wa kanisa [4:1-22]

- A. Mausia ya mwisho ya Paulo kwa Timotheo [4:1-18]

Kwa yeye iwe utukufu milele na milele amini [4:18]

- B. Salamu za mwisho kwa baadhi ya watu ambao yeye hata waona mpaka mbinguni [4:19]
- C. Taarifa juu ya Erasto na Trofimo [4:20]
- D. Salamu za kufunga na baraka [4:21, 22]

Utangulizi kwa Tito

Mwandishi

Barua hii ya Paulo ni kwa kijana Tito. Kama Timotheo, Tito alikuwa ameletwa kwa Kristo mapema chini ya huduma ya mtume Paulo [tazama Tito 1:4 na wagalatia 2:3]. Tito alikuwa Greek na anaonekana kuwa anasaidiana na Paulo na Barnaba kwenye shauri huko Yerusalemu mahali ambapo kuliwa na shida ya uhusiano wa watu wa mataifa kwenye sheria iliokuwa imeshughulikiwa [tazama Matendo 15].

Kusudi la kuandika

Katika II Wakorinto tunajifunza kwamba Tito alikuwa ametumwa na mtume Paulo kukusanya matoleo kwa ajili ya hitaji la watakatifu huko Yerusalemu. Sio tu Tito alifanya kazi nzuri ya kukusanya matoleo, bali pia alimpa Paulo hesabu ya matokeo ya barua yake ya kwanza kwa wakristo walioko Korinto. Barua kwa Tito ilimjia wakati akiwa katika kuhudumia kwenye kisiwa cha Crete. Paulo na Tito walitembelea kisiwa hiki na Paulo alimwacha Tito pale ilikubeba kazi ya injili. Tito yawezekana hakukaa katika kisiwa kwa mda mrefu sana, kwa ajili ya barua hii tuna ombi la Paulo kwamba Tito akutane naye huko Nikopoli [tazama 3:12].

Si fulani jinsi makanisa ya kikristo katika Krete zilianzishwa, lakini barua hii inaonyesha kwamba ujumbe wa Injili alikuwa kupotoshwa na Judaizing walimu. Labda Tito akabaki hapa kupambana na ushawishi huu uovu. Tito alipaswa kuweka mambo katika mpangilio, na barua hii ya Tito ina maelekezo kumsaidia kufanya hivyo.

Paulo anamwandikia Tito kumpa maelekezo maalumu kama kwa watu wema ambao wanasifa za kuwa viongozi na maisha ambayo wengi wangeyaishi wote ambao wameokolewa na neema ya Mungu.

Dhamira

Maishi ya kiMungu ya muumini huzalisha kazi njema.

Dondoo

Kuna sura tatu, ambazo zaweza kugawanywa katika sehemu tatu:

Maelekezo kwa viongozi wa Kanisa [1:1-16]

Maelekezo kwa washirika wa Kanisa [2:1-10]

Maelekezo kwa Tito [2:11-3:11]

Maelekezo katika Barua kwa Tito

Maelekezo kwa ajili ya viongozi wa Kanisa [1:1-16]

A. Utangulizi [1:1-4]

B. Sifa za viongozi [1:5-9]

1. Kutolaumiwa
2. Mme wa mke moja
3. Watoto waaminifu
4. Wasio shitakiwa kufanya fujo na wakaidi
5. Wasio shitakiwa kutenda matakwa ya kibinafsi au kujipendeza binafsi
6. Wasio elekea kwenye hasira
7. Wasio lewa
8. Asie mgomvi
9. Asie na tamaa ya fedha
10. Mkarimu
11. Mpenda mema
12. Mtu wa akili yenye hadhari
13. Mwenye Haki
14. Msafi
15. Mwenye kujitawala
16. Mwenye kushika neno [mwalimu]

C. Tabia za kutokuamini [1:10-16]

Kama mtu anaongoza kikamilifu katika Kanisa, kisha anahitaji kujua tofauti kati ya kondoo na mbuzi, kwamba tofauti kati ya wale waliozaliwa mara ya pili na wanataka kumtumikia Mungu na wale ambao hawaja zaliwa mara ya pili na wanataka kusababisha matatizo. tunaona orodha hapa ambayo itatu saidia nani asie mtumikia Bwana.

1. Kaidi
2. Wasemaji wasio na kazi
3. Waongo
4. Wanaotafuta mapato ya aibu
5. Walaghai
6. Wanyama waovu
7. Walafi wazembe
8. Kufuata kauli za uongo
9. Wanao mkana Mungu kwa matendo yao
10. Wenye kuchukiza

11. Wasio na utii
12. Wasio na sifa njema

Maelekezo kwa ajili ya washirika wa Kanisa [2:1-10]

A. Kwa ajili ya wazee 2:1-2

1. Wenye kiasi
2. Mwenye kusitahi (mtu makini)
3. Wa akili yenye hadhari
4. Mwenye afya katika imani
5. Mwenye afya katika upendo
6. Mwenye afya katika uvumilivu

B. Kwa ajili wanawake wazee 2:3-4

1. Tabia ya kiungu "mwenendo unaoleta utakatifu"
2. Sio mwenye kukashifu
3. Sio mtumwa wa kileo
4. Mwalimu wa mema
5. Kuongoza wanawake vijana kwenye akili ya hadhari

C. Kwa ajili ya wanawake vijana 2:4-5

1. Wa wapende waume zao
2. Wa wapende watoto wao
3. Uwe na akili ya hadhari
4. Wasio najisiwa
5. Watendakazi njema nyumbani
6. Watiifu kwa waume zao wenyewe

D. Kwa ajili ya vijana wakiume 2:6-8

1. Wa akili ya tahadhari
2. Matendo mema
3. Wasio sababisha ghasia
4. Wenye kusitahi
5. "maneno ya mazungumzo" yenye hadhari ambayo hayawezi kuhukumiwa

E. Watumishi 2:9-10

1. Wenye kutii mabwana zao kwa mambo yote
2. Wenye kupendeza -vema
3. "kujibu tena" na kusema tena, Sio kuzungumza kinyume au kujibu kinyume
4. Asie mnyang'anyi

Maelekezo kwa ajili ya Tito [2:11-3:11]

- A. Zungumza neema ya Mungu na kusudi
- B. Lazima tujikane na hali ya kutokuwa na Mungu na tamaa za kidunia
- C. Lazima tuishi kwa busara, katika ulimwengu sasa;kwa haki, na kiungu
- D. Lazima tutafute kuwa wabarikiwa na kufanywa wamoja naye
- E. Tuwe wakereketwa wa matendo mema
- F. Kumbusha wa amini [3:1-8]

"Waweke katika ufahamu"

- G. Kuwa mtiifu kwa watawala
- H. Kutii
- I. Kuwa tayari kwa kila kazi njema
- J. Kutosema lolote lili ovu
- K. Kuwa mtu wa amani
- L. Kuwa mpole
- M. Kuonyesha unyenyekevu wote
- N. Kukumbuka kile ulichokuwa kabla
- O. Kukumbuka kile Mungu mwokozi wetu alichofanya kwa ajili yetu kwa wingi
- P. Kiri kwa kuendelea kwamba kazi njema zinahitajika kuwa kielelezo cha maisha yetu

"vitu hivi ni vizuri na vyafaa kwa watu"

- Q. Epuka vitu hivi [3:9-11]
- R. Mabishano ya ujinga
- S. Hadhithi za kizee
- T. Ungomvi
- U. Mahojiano kuhusu sheria
- V. wasio faa na watu wa bure

Tito 3:10-11 Mtu ambaye ni mzushi baada ya onyo la kwanza na pili mkatae ; ukijua ya kuwa mtu kama huyo amepotoka, tena atenda dhambi, maana amejihukumu hatia yeye mwenyewe.

Kazi ya kumthibitishia kosa lake;lakini kama hatapokea maelekezo,kama atakuwa amefunga moyo wake dhidi ya wongofu,umuepuke.usimuumize kimwili ,nafsi,tabia,au kimali;usishikilie kisasi;mwachie Mungu.

Maneno ya mwisho [3:12-15]

- A. Njooni kwangu [3:12]
- B. Mtume Zena na Apolo [3:13]
- C. Jifunze kudumisha matendo mema [3:14]
- D. salamu [3:15]

Utangulizi kwa Filimoni

Mwandishi

Tunaona kutoka msitari wa kwanza kwamba hii barua iliandikwa na Paulo mtume.

Kusudi la kuandika

Paulo aliandika hii barua kwa Filimoni kumtetea Onesimo, mtumwa mkimbizi.

Dhamira

Dhamira ya waraka huu ni tabia ya mkristo.

Dondoo kwa Filimoni

Kuna sura moja tu katika kitabu cha Filimoni, ambayo inaweza kuelezwa kwa mhitasari katika njia mbili:

Barua binafsi ya maombezi

Salamu {1:1-7}

Jambo la ushuhuda tabia iliobadilika ya onesimo {1:10,11}

Ombi kwa ajili ya msamaha {1:12-19}

Ahadi ya kufanya vizuri kuhusu hasara {1:18,19}

Hekima kubwa na unyenyekevu uliotumika {1:20, 21}

Ombi la Paulo {1:22}

Maoni ya kumalizia {1:23-25}

Kielelezo cha njia ya injili

Changamoto ya kuwa mtumishi kama Yesu alivyokuwa

Baraka nne za ajabu za ukristo wa matendo

Ujumbe wa ukombozi wa wakati wa mwisho

Kwa ajili ya upekee wa somo hili,tuta angalia kwa njia ya pili ya kudondoa barua hii.

Changamoto, Baraka na Ujumbe wa Ukombozi

Changamoto ya kuwa mtumishi kama Yesu alivyo kuwa

Kubali changamoto ilikuwa kama Yesu yaani kuwa mtumishi mnyenyekevu.

A. Kuwa kama Paulo, mtumishi kwa watumishi

Katika msitari wa kwanza tunamuona Paulo anajiita mwenyewe kuwa ni mfungwa wa Yesu Kristo. "Shauku yake ilikuwa ni kuyafanya mapenzi ya Mungu haijalishi kile kilicho mtokea, kwenye wakati huu, tunamuona yuko ndani ya nyumba chini ya ulinzi kwa sababu ya utii wake kwa Bwana.

Onesimo alikuwa mtumwa aliyemtoroka Filimoni. Paulo alikutana na Onesimo huko Rumi na yaelekea alikuwa mtu mashuhuri katika kuongoka kwake kwenda ukristo. Paulo alikuwa sasa anamtuma Onesimo kumrudia bwana wake.

Hatuwezi kunukuu kwa hakika kile kinacho mchukiza Paulo kwa kurejea kwenye msitari 18, lakini kwa vyovyote Onesimo alichokifanya kwa Filimoni, alikuwa na hiari ya kufanya kuonyesha hali Paulo alikuwa mpatanishi [1: 8-11]! Hii sifa ya asili inatakiwa kuendelezwa katika watumishi wote wa Mungu [Waebrania 12:14, 15; Yakobo 3:17-18; Matt. 5:9]. Tunakiwa kuwa watendaji katika kusaidia tofauti na kuzitatua. kama unautambuzi wa wale ambao wanashindwa kufanya jambo lolote, fanya kila uwezavyo uwasaidie waunganishe tena. Fanya amani na kisha linda amani.

Filemoni 1:9 lakini, kwa ajili ya upendo nakusihi, kwa kuwa ni kama nilivyo, Paulo mzee, na sasa mfungwa wa Kristo Yesu pia.

B. Ikawa kama Onesimo, amekuwa ndugu wa watumishi

Filemoni 1:10 Nakusihi kwa ajili ya mtoto wangu niliyemzaa katika vifungo vyangu, yaani, Onesimo; Mwepesi wa kutenda mapenzi ya Mungu ni mwenye mamlaka [Mat. 5:4; Mndo 19:18-20; 1 Wathesalonike. 1:7-10; 2:13; Zabur 24:3-6].

Onesimo alirudi kwa bwana wake, mtiifu, faida alitaka kufanya ukombozi, na hamu ya kumtumikia [1:16]. Onesimo alitaka kufanya mapenzi ya Mungu bila kujali muda. Tunaona kutoka kwenye utii wake kwamba alitaka mapenzi ya Mungu. Unyeti na mapenzi ya Mungu ni ya lazima [Mathayo 5:04, Matendo 19:18-20; 1 Wathesalonike 1:7-10; 2:13; Zaburi 24:3-6].

C. Filemoni akawa kama, mtumishi mfuasi

Filemoni 1:1 Paulo, mfungwa wa Kristo Yesu, na Timotheo aliye ndugu yetu, kwa Filemoni mpendwa wetu, mtenda kazi pamoja nasi,

Filemoni alikuwa mkristo na kuwa na uraia wa kununua na kujiruhusu mwenyewe kuandaa mfano mkuu wa ukristo kwa wengine. ukristo safi uliotakiwa katika nyumba yake [1:2], ukristo uliwaongoza marafiki zake [1:2, 5], na ukristo uliwaongoza bidii zake [1:1].

Kubali hii changamoto na hata zaidi [Wag. 6:14; Mat. 5:13-16; I Pet. 4:15].

Baraka nne za ajabu za ukristo wa matendo

kuna baraka nne za ajabu za maisha yako yakila siku katika ukristo wa matendo.

A. "Furaha kuu na zawadi ya kufiriji katika upendo wako"

Filemon 1:7 Maana nalikuwa na furaha nyingi na faraja kwa sababu ya upendo wako, kwa kuwa mioyo ya watakatifu imeburudishwa nawe, ndugu yangu.

B. Madhara makubwa kwa ajili marafiki

Filemon 1:17 Basi kama ukiniona mimi kuwa mshirika nawe, mpokee huyu kama mimi mwenyewe.

C. Matokeo makuu ya amani ya ndani wakati mtu amemtumaini Mungu kujali kwake na kuwaleta watu pamoja.

Philemon 1:15 Maana, labda ndiyo sababu alitengwa nawe kwa muda, ili uwe naye tena milele;

D. Kuna faida isiobadilika kutoka undugu wa kikristo

Philemon 1:20 Naam, ndugu yangu, nipate faida kwako katika Bwana; uniburudishe moyo wangu katika Kristo.

Ujumbe wa ukombozi wa wakati wa mwisho

Ukombozi kwa njia ya Yesu kristo

Filemon 1:3 Neema na iwe kwenu, na amani, zitokazo kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana Yesu Kristo.

Philemon 1:19 Mimi Paulo nimeandika kwa mkono wangu mwenyewe, mimi nitalipa. Sikuambii kwamba nakuwia hata nafsi yako.

Huu ni mfano wa Paulo kwamba Mungu hutumia kufunua ukweli wa kiungu wa ukombozi. kila mtu ni mali ya Mungu, na neema hutolea kwetu sahihi kutenda kwa njia ya Kristo. Deni zote huwekwa katika hesabu ya Kristo. hatimaye tuwe wenye kupokelewa na Baba.